

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

408

Szerző: *Pipics Zoltán*

Cím: *100 éve van Pesten tárlat*

Idő: *1840/1940*

Forrás: *Élet*

Személy:

1940. VI. 30

Helyszám:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. fűz.)

(Oldal)

1385 — All. Karpinszky-nyomda, Vig-utca 6.

Nevezetes évfordulót ünnepel ez évben a magyar képzőművészet. Nem valamelyik nagy festőnk, vagy szobrászunk születésének, vagy halálának évfordulójáról van szó, nem is valamelyik kiváló műbarátunk mecénási gesztusának századfordulója az ünnep tárgya. Maga a magyar művészi élet jubilál: kereken száz évvel ezelőtt nyílt meg Magyarországon az első tárlat a régi pesti redout épületében. Száz éve küldik piktoraink tárlatra a képeiket, száz esztendeje jár tárlatokra a magyar közönség.

Hogy hogyan volt azelőtt? 1840 előtt csak könyv- és régiségkereskedők kirakatjában bizományi áruként, jótékony célú, vegyesanyagú vásárok vendégei gyanánt jelenhettek meg a magyar festők munkái s ez jelentette számukra a nyilvánosságot. A Nemzeti Képcsarnokot Létesítő Egyesület csak 1845-ben alakul meg, 1846-ban nyílt meg az első képtár és ugyanakkor az első magán-festőiskola, Marastonié. A példaadásra hivatott udvar ritka vendég Magyarországon s a puritán I. Ferencnek más gondja is van, mint a magyar művészet ügye, amely a napoleoni háborúkat követő általános elszegényedés jegyében és a szabadságharc előszelében tengődik. Egyik sem

éltetője a művészetnek, különösen ha e két határközélet elemi csapások, államcsőd, járvány és inség tölti ki. Művészeti iskolákról, kiállításokról rendező intézményekről, képtárakról szó sincs. A vidéki városok elszigeteltsége, kultúrigénytelensége teljesen a fővárosra utalta a művészeket. Biedermeier-festőink között temérdek az autodidakta, az idősebb mesterektől tanuló dilettáns széplélek és csak kevés, aki a bécsi akadémián is képezte magát. Mert Bécs az uralkodó csillagzat művészetünk borongós egén a XIX. század első felében. Ottani megfogalmazásban kapjuk a klasszicizmust, amelynek Kazinczy az apostola. Általában az irodalom irányítja ebben a korban a képzőművészetet s a klasszicizmus után soron következő történelmi és zsánerfestés erősen illusztratív jellegű. Az ábrázolás tárgya, meséje a fontos, mert csak így kelthette fel a közönség szélesebb köreinek figyelmét a művész s a műbarát csak ilyen alapon érezhette magát jogosultnak hozzászólni a műalkotásokhoz.

Ilyen mostoha körülmények között jelentős lépés volt előre a Pesti Műegylet megalapítása 1839-ben. Trefort Ágost volt a kezdeményező. Treforték a német Kunstvereinek mintájára

alakították meg a Műegyletet. Az új egyesület igyekezett minél előbb életjelt adni magáról s így jött létre már a következő év 1840 tavaszán az első önálló magyar művészeti kiállítás a régi vigadóépület folyosóin. Az első pesti tárlat kétszázhetvennyolc műalkotásból, nagy részében osztrák, német, lengyel és olasz művészek munkáiból állt akik mellett a magyarok csak szerény képviselőkhöz jutottak. Ilyen terjedelmű kiállítást csak magyar művészek alkotásaiból aligha rendezhettek volna s ezért kellett Grimm Vince műkereskedőnek előzetesen Bécsbe utaznia, hogy az ottani műkereskedőtől és művészeket alkalmas műveket hozhasson a pesti tárlatra. De a magyar festők sorában több olyan találkoztunk, akik később nevet vívtak ki maguknak, mint Molnár József, Brodsky Sándor, Marastoni József, Kiss Bálint, Tikos Albert, Barabás Miklós, Markó Károly, Libay Lajos és mások.

A kiállítás katalógusa, a kiállított tárgyak felsorolása után ezzel a kedves naív propagandával végzi: «E művek azok, amelyek eddig felállítottak s amelyeket az Egyesület 5 forintos tagjai ahányszor és ameddig tetszik, belépti-díj nélkül szemlélhetnek, mindenki más tíz jó krajcárért. A részvényesek sorába még mindig beléphetni».

De a propagandát szolgálták a derék festők azokkal a mosolyra derítő képeikkel is, melyeket műveik alá írtak. Már az elmés cím által is fel akarták hívni képeikre a közönség figyelmét. Nézzük csak a címeket: az érdekes beszély lámpavilágnál, kis szöke-

vények háború alkalmával, a sors sejdítése, egy öregasszony tálába lövöldöző gyermek, ünnepre rokonaitól felpiperézett leány, az ingerkedő nagytya, az árverésen felfedezett igazi remekmű, becsületvesztésből gonosztevő, a megijedt vadtolvaj golyóöntésnél, Angelo Mihály. (Ez nyilvánvalóan Michelangelo armása lehetett.)

A kiállítás tagadhatatlanul szép sikerrel végződött a rendező Pesti Műegylet számára, amely ennek nyomán 1200-ra emelte tagjainak létszámát, de általános művészi szempontból is, mert az első látható propaganda volt az eddig vajmi kevésre értékelt művészet ügye mellett. Művészeinknek azonban csak elenyészően kevés rész jutott abból a 3000 forintból, amelyet a Pesti Műegylet a tagjai közötti sorsolás céljára művásárlásra fordított, mert abból elsősorban a bécsi művészeket igyekeztek kielégíteni, akik képeiket a tárlatra ideadták. Így a magyar festőknek felkophatott az álluk és bizony sok útmenti bádogfeszületet, cégtáblát kellett festeniök, sokuknak kellett a bormérő «schank»-hoz állni, vagy Daguerre mester fényíró készülékéhez pártolni az első pesti tárlat után, amíg észrevették őket.

Pipics Zoltán

Barabás Miklós: Női arckép

Kiss Bálint: Gyermekarckép

Sterio Károly: Úrlovasnő

Weber Henrik: Szép Juhásznő